

מדינת המעשים.

הנה היא באה מן המערב השנאה הגדולה, המפעעת וזקדת, השנאה הכבושה במשך דורות בלב האדם התרבותי; הנה מתעורר ומתגלה הפרא הקדמון וקם כסערה, בועש בכל כבושי התרבות ושכלו מתערפל ואין הוא שליש יותר ברוחו.

אל תוך חלל האוניברסיטאות, אשר שם הולך ומרקם השכל האנושי מדור לדור את פתילי-ההתקדמות הרוחנית, אשר שם מקנן המדע, המתפיס, לכאורה, מחויב לסביבה הלאומית המצומצמת ומשפיע מהוד-נצחוני ומוזהר-גליוני על כל הארץ ומלואה, – שמה פרצה הקריאה הארסנית נגד הסטודנטים העברים מיוסיה, אלה הנודדים לרחבי-הגולה מאכסניה אחת של תורה לשניה, עלובים וצמאים למדע ולחיים.

ונזרקה אותה קריאת-שנאה אל היכלי-המדע לא על ידי המונים השוכים, עמוסי-עול השעבוד, רצוצי-הכרה מוסרית, אלא על-ידי סלתה ושמנה של החברה הגרמנית, אלה העתידים לכבוש את כסאות המחוקקים והשופטים, הרופאים ומדריכי-העם: גרמניה הצעירה גלתה את יזוסה אל ישראל הצעיר.

עבים ככדים רחפו זה כבר על פני ה Alma Mater המערבית, הסטודנט העברי, שהיה נכנס אליה, היה תמיד גר בכתליה וזר לרוחה, ובה כמדה שהיה מתאזרה ומתקרב אליה וסופג אל קרבו את תכונותיה. באותה מדה היה מתנכר ליהדות ומתרחק מאוצרותיה, – הווג בין הגרמניות ובין היהדות לא עלה יפה; טעד אחד תרבות מורחית חבויה ומוחשית,

עמקות הנפש, שבאה בתור ירושת-המסורה בת אלפיה-השנים, געגועים לשלמות ולגאולה מן הסתירות האישיות, ומן הצד השני-תרבות אירופית טפוסית, העוסקת יותר בשכלול האמצעים והצורות של החיים החברתיים מאשר בהעמקת הערכים וההכרות של החיים המוסריים, תרבות גשואה על ידי עם בריא, מחוסר קרע-נפש ונדודי נשמות, הולך לאט ובקורת רוח בארצי האבולוציה העולמות.

ואם היו שני יסודות חברתיים אלה משלימים ביניהם למראה ומתכנסים למדור אחד על מנת למוד החיים ושכלול מדעי, - הרי מחוץ לכתלי הבית היו תמיד הולכים כל אחד בדרכו, טרמטים כל אחד את הזיונות עמו ואת הלומות-יעתירו לעצמו - והתהום הגדולה הרובצת בין שניהם צריכה היתה סוף כל סוף להתגלות.

ואתו זעם הסטודנטים הגרמנים, אותה שנאה, הנובעת מתוך ההחלטה של כיד האגודות האקדמיות המאוחדות, - הוא רק הצד השני של המטבע, ההולך ונטבע בבית-המדרש של ההיסטוריה, ושעל צדו הראשון כתבו החיים בלשונם וככתבם: התכנסות הסטודנטיות העברית אל תחת דגלי התחיה של עמה, תשובתה אל מקורי היצירה של התרבות העברית. ואם אנו מכירים בכל הכרחותה ההיסטורית של מלחמת היהדות בגרמניות, ואם אנו רואים במלחמה זו את שחרורה של תרבותנו הלאומית מתחת כבלי ההשפעות האירופיות, הרינו צריכים להטעים את פראות-הבטוא של אותו זעם, - ולהורות לדורות, כי השכלול המדעי באירופה לחוד והתקדמות האחוה של העמים להוד.

ולכן אין אנו צעירי-ישראל, מוצאים קורת רוח באספות-המאה ובהבעת רגשי התמרמרות לבד, - תחול כל אחריות הדיחות והענויים על הרודפים ועל המענים - ואנו נעבור ממחאות למעשים, לסדר היום של התחיה הלאומית, נפיץ ונחזור ונפיץ בהמוני האנטלגנציה העברית את הדעה, כי אין גאולה לי הדות אלא על ידי קביעות בתי-מדרש יהודיים בסביבה עברית פורה ומתקדמת, בתי-מדרש בנויים על יסודי-המסורת ההיסטורית והנובעים מתוך הצרכים היהודיים של היהדות הנגאלת, - בתי-מדרש אשר מטרתם תהיה לשמש בתי-שכלול והכשר לחלוצי היצירה העברית בכל מקצועותיה. - לקשר את הניכיהם עם ההמונים העברים המתרכזים ולהכשיר אותם למלחמה ההיסטורית לבצור העמדות החברתיות והתרבותיות של העם...

הישוב העברי בארץ האבות והבנים הולך ומתרחב ואפיו הלאומי הרענן מתבהר מיום ליום, - כבר דרושים לחברה העברית שורה של כחות אנטלגנטיים מורי דרך בדת ודין, בספרות ובאמנות, כשרונות מדיניים וחברתיים, אדריכלים ומנהגים, צירים וחושבים, אשר ברוח שפתותיהם ובזוהר שכלם, בכנורם ובמכחולם, במעדרם ובמזמרתם - יארגו את המסכת של תרבותנו, ויבצרו את השעלים הבבושים בארץ המולדת.

עד הנה נתחנכנו בתי-מדרש זרים על מנת יצירה ברוח זר ובסביבה זרה, - היום, עלובים ומתמרמרים, בזים ומוחים, - נתחיל ביסודן של אוניברסיטאות עבריות במזרח, בסביבה העברית, על מנת לרכז את כל הגולים למקומות תורה אל מקום אחד ולהפרות

## מהארת ומעשים

ברוח היצירה המהודשה את חרבות לשכת-הגזית וכרם יבנה ילעשותה כמו שהיתה גורם  
להייגבורה ויסוד לעלית-הרוח.

זהו תפקידו החשוב של דור-התהיה - וזהו התשובה היחידית שעם עתק-זמן,  
מכיר בערכו התרבותי, צריך להשיב על העניים והרדופות.

---